

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli d. 8 Mars 1867, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 6,
angående Herr G. v. Proschwitz' motion (N:o 278) om
tillägg i Stadgan för Rikets allmänna elementarläroverk.*

I en till Andra Kammaren ingifven och till Utskottet remitterad motion har Herr G. v. Proschwitz på anförda grunder föreslagit:

1:o att till skolstadgan det tillägg måtte göras, att då lärjunge öfvergår från ett af Statens elementarläroverk till annat, det betyg, som han medför från det läroverk, hvarifrån han kommer, må berättiga honom att vid det läroverk, hvarest han söker inträde, få intaga den plats, hvilken betyget utvisar att han bör innehafva, likväl med förbehåll att lärjungen anmäler sig till intagande i början af den termin, som följer näst efter den, då han betyget undfått; samt

2:o skulle det visa sig under terminens fortgång, att lärjunge, som ankommit från annat läroverk, är underhållig i ett eller flera af de ämnen, i hvilka han medfört betyget godkänd, så att han ej innehar den kunskapsgrad, Kongl. Skolstadgan föreskrifver, så bör anmälan härom ske hos det läroverks eforus, hvarifrån lärjungen utgått, hvilken efter rektors och vederbörande lärares hörande bör söka åstadkomma den rättelse, som kan finnas af nöden.“

Utskottet, som tagit denna fråga i öfvervägande, får, på grund af hvad under öfverläggningarne härom förekommit, afgifva följande utlåtande:

då samma skäl, som blifvit anförda för förläggandet af studentexamen till elementarläroverket, äfven synas i väsendtlig mån tala för att godkänd af-

gångsexamen bör få gälla vid flyttning från ett elementarläroverk till ett annat och vara att föredraga framför in-examen vid detta sednare; —

då, så vida vederbörande fullgöra sina skyldigheter i afseende på inspektionen öfver skolorna, inga väsendtliga praktiska svårigheter för undervisningen synas häraf böra uppstå; —

då det otvifvelaktigt är Statens pligt att tillse, det skollagens föreskrifter iakttagas, och följaktligen den enskildes rätt att fordra, det godkändt betyg från ett offentligt läroverk skall officiellt erkännas såsom giltigt; —

då de olägenheter och uppoffringar, som kunna härflyta af en nedflyttning vid inträde i ett annat läroverk, drabba den oskyldige, nemligen dels lärjungen, som ej med skäl kan göras ansvarig för det han erhållit en otillfredsställande undervisning, och dels målsmannen, som på grund af ett gifvet godt afgångsbetyg haft skäl att hoppas motsatsen, men deremot icke den verkliga skyldige, nemligen en tilläfventyrs försunlig lärare eller skolstyrelse; —

då, bland annat, äfven den olägenhet kan befaras, att de lägre elementarläroverken eventuelt mindre talrikt besökas och derigenom en skadlig öfverbefolkning i de lägre klasserna af de fullständiga elementarläroverken förorsakas; —

då ett underkännande i dylika fall ofta kan bero endast på bruket af olika läroböcker eller andra omständigheter, som icke torde kunna anses vara af den vikt, att de böra förhindra lärjungen från deltagande i den högre klassens undervisning, helst äfven skolstadgan i detta afseende medgifver någon jemkning; och då exempelvis vid en del lägre elementarläroverk, ifrån hvilka lärjungar afgå till än det ena, än det andra af flera högre elementarläroverk, som måhända alla uppställa sinsemellan i någon mån olika vilkor för inträde, det synes hardt nära omöjligt att efterkomma alla dessa olika fordringar, utan att allt för mycket öfverhopa lärjungen med arbete; —

då följaktligen det synes betänkligt att i afseende härpå åt lärarne vid det högre läroverket öfverlemna en magt, som eventuelt lätt kan missbrukas till skada för undervisningens frihet vid det lägre läroverket och till förfång för det ena eller andra special-ämnet; —

får Utskottet, med bifall till första momentet af motionen, tillstyrka att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse i den syftning, att lärjunge, som med fullgodt klassflyttningsbetyg afgår från ett elementarläroverk till annat, må utan särskild inträdesexamen intagas i detta sednare samt der uppflyttas i näst högre klass efter enahanda grunder, som gälla för detta läroverks egna lärjungar.

Hvad deremot beträffar andra momentet af samma motion, så, enär dermed icke afses någonting annat än hvad som påtagligen utan särskild föreskrift åligger skolstyrelsen att öfvervaka, får Utskottet hemställa,
att motionen i denna del icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 Mars 1867.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK,

Ordförande.
